

การนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของสตรีในภาคตะวันตก  
Application of the Principle of Ditthadhammikatta to Enhance the Security of  
the Women in the Western Region

กรุณา มธุลาภรังสรรค์<sup>1</sup>  
Karuna Mathulapransan<sup>1</sup>  
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของสตรีในภาคตะวันตก 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของสตรีในภาคตะวันตกที่มี อายุ, ระดับการศึกษา, และอาชีพต่างกัน และ3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหากการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของสตรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สตรีในภาคตะวันตก ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน ผลการวิจัยพบว่า สตรีในภาคตะวันตก มีการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับบางครั้ง ( $\bar{X} = 3.19$ ) สตรีในภาคตะวันตกที่มีอายุ ระดับการศึกษา และต่างกัน มีการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงโดยรวม และรายด้าน แตกต่างกัน ส่วนที่มีอาชีพต่างกัน

**คำสำคัญ :** 1. หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ 2. การเสริมสร้างความมั่นคง 3. การนำไปใช้

Abstract

The objectives of the research were follows: 1) to study how to Application of the Principle of Ditthadhammikatta to Enhance the Security of the Women in the Western Region 2) to compare how to Application of the Principle of Ditthadhammikatta to Enhance the Security of the Women in the Western Region; classified by different age, level of education, and occupation and 3 ) to study the suggestions and solutions concerning how to Application of the Principle of Ditthadhammikatta to

---

<sup>1</sup> อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

Enhance the Security of the Women in the Western Region. The population used in were the women in the western region. The sample group were 399 women. The results of research were found : The women in the western region applied the Buddhist principle of Ditthadhammikatta to enhance the security in the whole view of 4 aspects with sometimes level ( $X = 3.19$ ). The women in the western with different age, and level of education applied the principle of Ditthadhammikatta to enhance the security both in the whole view and each aspect differently. But ones with different occupation applied the principle in the whole view indifferently. Having been considered each aspect, the aspect of the application of Kalayanamittata was different.

**Keywords :** 1. Ditthadhammikatta 2. Security Enhancement

3. An Application

### 1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สตรีมีส่วนสำคัญในการใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ การที่สตรีหาเงินเป็น หรือใช้เงินเป็น เป็นคนทำมาหากินที่ดี สามารถตั้งตัวสร้างหลักฐานได้ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ได้ให้ความสำคัญและกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาสตรีฯ ในการสร้างสังคมไทยเป็นสังคมที่เสมอภาค คนในสังคมมีเจตคติที่ดี ตระหนักและยอมรับถึงบทบาทสตรีในบริบทต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน สังคมไทยมีความเป็นธรรม ยุติธรรม โดยสตรีทุกกลุ่มมีโอกาส เข้าถึง และได้รับการศึกษาทุกระดับ มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยฉบับที่ 8 (พ.ศ.2555-2559) ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถเพื่อการพัฒนาทางสังคมที่มีเป้าประสงค์การวิจัยคือสร้างเสริมองค์ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การสร้างศักยภาพและความสามารถเพื่อการพัฒนาทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2554) โดยสอดคล้องกับการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง การสร้างจิตสำนึกของชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียงการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่ไปกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตขจัดความยากจนและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุที่เจริญรุดหน้าไปกว่าวัฒนธรรมทางด้านจิตใจ คนเห็นห่างจากศาสนา ขาดการศึกษา และอบรมทางด้านจิตใจที่ดี ทำให้สภาพจิตใจแย่ลง บางคนเมื่อหมดทางทำมาหากินก็เกิดความคิดหารายได้ในทางที่ผิดกฎหมาย และศีลธรรม ปัญหาการทวงดอกเบี้ยยเงินกู้

ได้เข้ามาหาที่ร้านและทวงดอกเบี้ยเงินกู้ การทำร้ายร่างกาย การหาเงินมาชำระหนี้สินไม่ได้ จึงวางแผนฆ่าเพื่อล้างหนี้

จึงควรมีการนำหลักธรรมมาใช้ในการดำรงชีวิต คือหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์เป็น หลักธรรมที่ส่งผลหรือให้ประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติ ซึ่งตามพระธรรมปิฎกได้กล่าวไว้ในหนังสือธรรมนุญ ชีวิต “คนที่จะเรียกได้ว่า รู้จักหา รู้จักใช้ทรัพย์ หรือหาเงินเป็น ใช้เงินเป็น เป็นคนทำมาหากินที่ดี ตั้ง ตัวสร้างหลักฐานได้ และใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็นประโยชน์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่าง ถูกต้อง” ก็เพราะปฏิบัติตามหลักธรรมนี้ ถือเป็น การเสริมสร้างความมั่นคงโดยการนำหลักธรรมทางพุทธ ศาสนามาใช้ถือเป็นการพัฒนาศักยภาพชีวิต

## 2. โจทย์วิจัย

สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มี อายุ, ระดับการศึกษา, และอาชีพต่างกัน มีการนำหลักทฤษฎีธรรม มิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคง มาใช้ต่างกันหรือไม่

## 3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของสตรี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความ มั่นคงของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มี อายุ, ระดับการศึกษา, และอาชีพต่างกัน
- 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาคำนำหลักทฤษฎีธรรม มิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

## 4. สมมติฐานการวิจัย

สตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มี อายุ, ระดับการศึกษา, และอาชีพต่างกัน มีการนำหลักทฤษฎีธรรม มิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงแตกต่างกัน

## 5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 5.1 ได้องค์ความรู้การนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคง ของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 5.2 นำผลการวิจัยไปแก้ไขเสริมสร้างความมั่นคงของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 5.3 นำผลการวิจัยไปเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขความมั่นคงของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 5.4 นำผลการวิจัยไปเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมายคือสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

## 6. วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (กัลยา วานิชปัญญา, 2548) ของจำนวนสตรีในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี และตาก จำนวน 3,240,267 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 399 คน แล้วนำมาหาอัตราสัดส่วนของประชากร (Proportional to Size) เพื่อหา กลุ่มตัวอย่างแยกแต่ละจังหวัด เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวแล้ว จึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก เป็นการเลือกตัวอย่างตามความสะดวกหรือความง่ายในการเก็บข้อมูล เช่น เลือกสตรีที่อยู่ในหมู่บ้านที่อยู่ใกล้ที่ตั้งอำเภอในการเก็บรวบรวมข้อมูล และมีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับสตรีในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี และตาก จำนวน 20 คน สำหรับการวิจัยเรื่องนี้มีสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1 สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับบรรยายข้อมูลทั่วไป 2 สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่า เอฟ-เทส (F-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé) (นิภา เมธาวีชัย, 2543),

## 7. ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิเคราะห์การนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของสตรีในภาคตะวันตก นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7.1 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของสตรีในภาคตะวันตกทั้ง 4 ด้าน

หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการใช้หลักอูฏฐานสัมปทา	3.20	0.78	บางครั้ง
2. ด้านการใช้หลักอารักขสัมปทา	3.06	0.80	บางครั้ง
3. ด้านการใช้หลักกัลยาณมิตตตา	3.38	0.78	บางครั้ง
4. ด้านการใช้หลักสมชีวิตา	3.12	0.79	บางครั้ง
รวม	3.19	0.68	บางครั้ง

วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561) 5

จากตารางที่ 7.1 พบว่า สตรีในภาคตะวันตก มีการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับบางครั้ง ( $\bar{X} = 3.19, S.D. = 0.68$ ) เมื่อเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยเกือบทุกครั้งไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านที่ 3 ด้านการใช้หลักกัลยาณมิตตตา อยู่ในระดับบางครั้ง รองลงมา คือ ด้านที่ 1 ด้านการใช้หลักอภิญญาสัมปทา อยู่ในระดับบางครั้ง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านที่ 2 ด้านการใช้หลักอารักขสัมปทา อยู่ในระดับบางครั้ง ตามลำดับ

ตารางที่ 7.2 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของสตรีในภาคตะวันตกทั้ง 4 ด้าน

หลักทฤษฎีธัมมิกัตถ ประโยชน์	โดยรวม				
	หลักอภิญญาสัมปทา	หลักอารักขสัมปทา	หลักกัลยาณมิตตตา	หลักสมชีวิตา	
ตัวแปรต้น					
อายุ	√	√	√	√	√
ระดับการศึกษา	√	√	√	√	√
อาชีพ	X	X	√	X	X

สมมติฐานที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า สตรีในภาคตะวันตกที่มีอายุต่างกัน มีการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคง โดยรวม และรายด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า สตรีในภาคตะวันตกที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคง โดยรวม และรายด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า สตรีในภาคตะวันตกที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคง โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่รายด้าน ด้านการใช้หลักกัลยาณมิตตตา แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

### 8. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ 2) ศึกษาเปรียบเทียบการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคง และ 3) ศึกษา

ข้อเสนอแนะปัญหาการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของสตรีในภาคตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า สตรีในภาคตะวันตกมีการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับบางครั้ง สตรีในภาคตะวันตกที่มี อายุ, ระดับการศึกษา, มีการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของ โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) ส่วนสตรีในภาคตะวันตกที่มี อาชีพ ต่างกัน มีการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของ โดยรวมไม่แตกต่างกัน อาชีพสตรีในภาคตะวันตกได้เสนอแนะปัญหาคือ 1) การใช้หลักอภิวรรณสัมปทา เพื่อหน่วยงานที่ทำ ค่าตอบแทนที่น้อยไม่เพียงพอในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน และได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา คือ เพื่อความมั่นคงต้องทำงานต้องไม่เกียจคร้านในงานที่ต้องทำงานนั้นให้สำเร็จ 2) การใช้หลักอารักขสัมปทา คือ ค่าใช้จ่ายไม่พอ ทรัพย์ที่หามาได้หมดไปกับการใช้จ่ายสิ่งของฟุ่มเฟือย และซื้อของที่ไม่จำเป็น ควรควบคุมการใช้จ่ายอย่างประหยัด และพยายามตัดสิ่งของฟุ่มเฟือยที่ไม่จำเป็นออกไปก่อน 3) การใช้หลักกัลยาณมิตตตา คือ เพื่อนมีทั้งคนดีและคนไม่ดี บางครั้งไม่รู้ว่าเป็นคนดี ใครเป็นคนไม่ดี ทำให้คบและเชื่อใจผิดคน เชื่อใจคนง่าย ควรพิจารณาให้รอบคอบ แล้วใช้เวลาเป็นเครื่องตัดสินว่าใครเป็นคนดี ใครเป็นคนไม่ดี อย่าเชื่อใจใครง่าย ๆ โดยไม่ศึกษาให้ดีก่อน 4) ด้านการใช้หลักสมชีวิตา คือ มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ ทำให้เงินไม่พอใช้ ควรมีอยู่อย่างพอเพียง ระวังการใช้จ่ายไม่ให้เกิดความจำเป็นและประหยัดให้มากขึ้น โดยแจกแจงรายการที่ต้องจ่ายให้รู้ว่าควรใช้ทรัพย์ทำอะไรบ้าง

## 9. อภิปรายผลการวิจัย

การนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของสตรีในภาคตะวันตก

1) ด้านการใช้หลักอภิวรรณสัมปทา มีความกระฉับ กระเฉง ว่องไว ไม่อึดอาดยืดอาด อยู่ในระดับบางครั้งอภิปรายได้ว่าสตรีที่ตอบแบบสอบถามมีความอดุสาหะหมั่นเพียรมิใช่การทำโดยไม่หยุดหรือไม่พัก หากแต่หมายถึงการทำอะไรอย่างต่อเนื่อง ไม่ปล่อยให้การทำงานหมักหมม มีความขยันหมั่นเพียร จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญประการแรกของการทำงาน หรือการทํากิจใด ๆ ตั้งฐานะให้มั่นคงหรือประสบความสำเร็จเป็นพื้นฐานในตำแหน่งหน้าที่การงานได้การทำงานตามหน้าที่ หรือตามอาชีพของตนโดยไม่เกียจคร้าน ไม่นิ่งคุดหรือทํากิจอื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้องกั้งงานในหน้าที่จนทำให้เสียเวลาไปโดยไร้ประโยชน์ แม้บางครั้งการทำงานนั้นอาจมิใช่การหาทรัพย์โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของ แก้ว ชิดตะขบ, กล่าวถึงผลดี ที่เป็นคุณค่าทางจริยธรรม ของการมีความขยัน มีดังนี้

- (1) ทำให้เป็นคนรู้จักวิธีในการทำมาหากิน

- (2) ทำให้เป็นคนที่รักงานที่ทำ และหน้าที่ของตน
- (3) ทำให้เป็นคนรอบคอบ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ไม่ละทิ้งงาน
- (4) ทำให้ทำงานอย่างมีระบบ มีระเบียบ และมีความคล่องตัว
- (5) ทำให้รู้จักปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไขวิธีการทำงานให้เจริญก้าวหน้า
- (6) ทำให้บรรลุผลที่ต้องการ อันนำมาความสุขมาให้

และสอดคล้องกับแนวคิดหลักอภิญญาสัมปทา ดังที่พระพุทธองค์ทรงแสดงความหมายไว้ใน คัมภีร์อังคุตตรนิกาย อภิญญาภิชาตความถึงพร้อมด้วยความหมั่น หมายถึง การมีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ประกอบอาชีพอันสุจริต มีความชำนาญ รู้จักใช้ปัญญาสอดส่องตรวจตราหาอุบายวิธี สามารถจัดดำเนินการให้ได้รับผลดี

2) ด้านอารักขสัมปทา มีการรู้จักคุณค่าของทรัพย์ที่หามาได้ อยู่ในระดับบางครั้ง อภิปรายได้ว่า เจ้าอาวาสให้ความสำคัญกับการสนับสนุน ความถึงพร้อมด้วยการรักษา การรู้จักคุ้มครอง เก็บรักษา โภคทรัพย์ที่ตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังแรงงาน ของตนไม่ให้ เป็นอันตรายสูญหายในระดับกลาง ๆ จึงมองเห็นภาพปัญหาในชุมชน สังคม และประเทศชาติอย่างมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง อารักขสัมปทา ในคัมภีร์อังคุตตรนิกาย อภิญญาภิชาต คือ กุลบุตรมีโภคทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความขยัน หมั่นเพียร สั่งสมไว้ด้วยกำลังแขนอย่างอาบเหงื่อต่างน้ำ เป็นของชอบธรรม ได้มาโดย ชอบธรรม เขาจัดการ รักษาคุ้มครองโภคทรัพย์เหล่านั้นโดยพิจารณาว่า ‘ทำอย่างไร พระราชาผู้นำประเทศจะไม่พึงริบ โภคะเหล่านี้ของเราเสีย พวกโจรไม่พึงลักไปเสีย ไฟไม่พึงไหม้เสีย น้ำไม่พึงพัดพาไปเสีย ทายาทที่ โหดร้ายจะไม่พึงเอาไปเสีย’ นี้เรียกว่า อารักขสัมปทา เมื่อรู้จักการแสวงหา และรู้จักการรักษา และใช้จ่ายดังนี้แล้ว ทรัพย์นั้นก็จะมีมากขึ้น ตามลำดับ ทำให้มีหลักฐานมั่นคง ตั้งเนื้อตั้งตัวได้ในทางเศรษฐกิจ แม้คำกล่าวที่ว่า “มีสิ่งพึง บรรจบให้ครบบาท อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์

และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องอารักขสัมปทา ของแก้ว ชิตตะชบ, เกี่ยวกับพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจ ที่กล่าวว่าคนผู้ฉลาด เมื่อมีความสามารถหาทรัพย์มาได้ด้วยน้ำพัก น้ำแรง ความคิดสติปัญญาของตนแล้ว ก็ควรรู้จักเก็บรักษาทรัพย์ของตนไว้ ไม่ให้นำไปใช้เพื่อกามคุณ เพื่อ รูป รส กลิ่น เสียง จนทำให้ทรัพย์นั้นหมดไปโดยไม่ทำให้ตนเองเจริญขึ้น หลักธรรมข้อนี้มีจุดมุ่งหมายให้เป็นคนมัธยัสถ์ รู้จักใช้จ่ายทรัพย์ไปในทางที่เกิดประโยชน์ เมื่อทำได้ดังนี้ จะเกิดผล ดีที่เป็นคุณค่าทางจริยธรรม

3) ด้านการใช้หลักกัลยาณมิตตตา อยู่ในระดับบางครั้งอภิปรายได้ว่า สตรีในภาคตะวันตก เชื่อใจคนง่ายเพราะคนที่เข้ามามีทั้งคนดีและคนไม่ดี บางครั้งไม่รู้ว่าเป็นคนดีใครเป็นคนไม่ดี ทำให้คบและเชื่อใจผิดคน จึงควรพิจารณาให้รอบคอบแล้วใช้เวลาเป็นเครื่องตัดสินว่าใครเป็นคนดีใครเป็นคนไม่ดี อย่าเชื่อใจใครง่าย ๆ โดยไม่ศึกษาให้ดีก่อน มีการเกี่ยวข้องด้วยตัวบุคคล การสื่อสาร ข้อมูล

สิ่งแวดล้อม องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่คนจะต้องเกี่ยวข้อง ศึกษาเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน ถ้าเลือกมิตร สื่อหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมไม่ดี จะทำให้ตนเองเสื่อมเสียได้ง่าย แต่ถ้าเลือกสิ่งที่ดีก็จะทำให้ชีวิต พัฒนาการไปในทางที่ดีได้ มิตรมีความสำคัญต่อทุกคน ในทางพระพุทธศาสนาจึงตระหนักถึงเรื่องนี้เป็นอย่างมาก เพราะมนุษย์ไม่สามารถจะอยู่ได้โดยลำพัง จำเป็นจะต้องมีการคบหาสมาคมกันเป็นมิตร เพื่อช่วยเหลือ การงาน หรือปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ถ้าเลือกคบคนดีก็จะทำให้เรามีชีวิตที่พัฒนาไปในทางที่ดี มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ถ้าคบกับคนไม่ดีก็จะทำให้ชีวิตมีแต่ความตกต่ำเสียหาย เป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาทองพูน สติสมปโน (เสือขาว) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การคบมิตรในพระพุทธ ศาสนา” พบว่า มิตรในทางพระพุทธศาสนามีความหมาย 3 ประการ คือ 1) ความหมายตามศัพท์ ได้แก่ มิตรตะ หมายถึง ผู้มีความเมตตา เพราะคำว่ามิตรตะมีรากศัพท์เดียวกันกับเมตตา มีความรักใคร่ สนิทสนมกัน สุขหรือทุกข์ก็ไม่ทิ้งกัน คบกันด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ 2) ความหมายที่คนทั่วไปเข้าใจมีหลายคำคือ มิตร เกลอส สหาย หมายถึง เพื่อน เกลอส หรือสหาย ผู้ที่ทำอะไรถูกใจตน ผู้ที่คบกันนานเท่าใดก็ยังมีความรักต่อกันไม่เปลี่ยนแปลง ผู้ที่คบกันโดยไม่เลือกชาติ ศาสนา เพศ หรือชั้นวรรณะ เป็นต้น

4) ด้านการใช้หลักสมชีวิตา อยู่ในระดับบางครั้งอภิปรายได้ว่า สตรีมีการใช้หลักสมชีวิตา หรือการเล็งเห็นความสำคัญของการอยู่อย่างพอเพียง รู้ทางเจริญทรัพย์และทางเสื่อมของการใช้ทรัพย์แล้วมีการเลี้ยงชีพพอเหมาะ ไม่ใช่จ่ายให้สุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือยนัก จะได้ไม่ให้เกิดความเสี่ยง แต่ด้วยว่ารายได้ที่ได้รับมานั้นต้องเหนือรายจ่าย และรายจ่ายต้องไม่มากกว่ารายได้ ซึ่งความจริงส่วนมากค่าใช้จ่ายจะไม่พอกับรายได้เสียเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้การใช้หลักสมชีวิตา อยู่ระดับกลาง ๆ ซึ่งตรงกับสภาพความเป็นอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารินี อ่างบุญพงษ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนในอาคารไอทีเอฟสีลมพาเลส กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานบริษัทเอกชนในอาคารไอทีเอฟสีลมพาเลส กรุงเทพมหานคร ที่สำคัญคือ (1) มีความรู้สึกท้อแท้ เบื่อหน่ายต่องานที่ทำ อันเนื่องมาจากความผิดพลาดของงาน ไม่เสร็จตามเวลา จึงควรทำความเข้าใจกับงานที่ได้รับมอบหมายและปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดให้ดีขึ้น (2) หลงใหลวัตถุนิยม ทำให้ทรัพย์ที่หามาได้หมดไปกับการใช้จ่ายสิ่งของฟุ่มเฟือย และซื้อของที่ไม่จำเป็น จึงควรควบคุมการใช้จ่ายอย่างประหยัดและพยายามตัดสิ่งของฟุ่มเฟือยที่ไม่จำเป็นออกไปก่อน (3) และ (4) มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ ซื้อของเกินความจำเป็นทำให้เงินไม่พอใช้ จึงควรระมัดระวังการใช้จ่ายไม่ให้เกินความจำเป็นและประหยัดให้มากขึ้น โดยแจกแจงรายการที่ต้องจ่ายให้รู้ว่าควรใช้ทรัพย์ทำอะไรบ้าง



## 10. ข้อเสนอแนะ

### 10.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

10.1.1 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ด้านการใช้หลักกัลยาณมิตตตา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับบางครั้ง สตรีจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง โดยการเรียนรู้จักเลือกคบแต่คนดีมีศีลธรรม ยินดีรับฟังคำแนะนำของผู้ใหญ่ /เพื่อน มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของต่อการดำเนินชีวิตด้วย

10.1.2 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ด้านการใช้หลักอรัญขสัมปทา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับบางครั้งจึงควรปรับปรุงและพัฒนาบทบาทด้านการใช้หลักอรัญขสัมปทา โดยต้องส่งเสริมให้การสนับสนุน ในการจัด กิจกรรมร่วมกับผู้นำชุมชนทุกวิถีทางให้มีความเพียรพยายาม ขยันขันแข็ง อดทนและไม่ทอดทิ้งต่อกิจการงานใด ๆ

### 10.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

จากผลการวิจัยการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของสตรีในภาคตะวันตก อยู่ในระดับบางครั้ง จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้คือ

10.2.1 สถาบันทางสังคมควรมีการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์โดยมาการปลูกฝังภูมิคุ้มกันการดำเนินชีวิตด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ปรัชญาและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพื่อนำมาบูรณาการในการดำรงชีวิตอย่างมั่นคง

10.2.2 สตรีควรมีกรอบในการดำรงชีวิตของพระพุทธศาสนากับการเป็นที่พึงพอใจและการดำเนินชีวิต

### 10.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

10.3.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ปรัชญาและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา

10.3.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง หลักการคบมิตรในพระพุทธศาสนากับการดำรงชีวิต

10.3.3 ควรทำศึกษาวิจัยเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการเป็นที่พึงพอใจและการดำเนินชีวิตของประชาชน

## 11. เอกสารอ้างอิง

กัลยา วาณิชบัญชา. สถิติสำหรับงานวิจัย. (2548). กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ คณะ

พาณิชยศาสตร์บัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิภา เมธาวีชัย. วิทยาการวิจัย. (2543). กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี.

พระธรรมปิฎก (ปอ. ปยุตโต). (2458), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วุฒิทางธรรม ธรรมศึกษาชั้นเอก ทางโลก ปริญญาเอก ตำแหน่ง อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โทร 0863204974 Email Karunakhanthong@gmail.com

ร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2555-2559)

[http://www.sobkroo.com/detail\\_room\\_index.php?nid=2626](http://www.sobkroo.com/detail_room_index.php?nid=2626) (14 มีนาคม 2554)

ร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2555-2559) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2554). นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2555-2559). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

อง.อรรถก (ไทย) 23/144/289.

## 12. คำขอบคุณ

ขอขอบคุณ อาจารย์ปู่ นายธเนศ ต่วนชะเอม ผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้กรุณาตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี ตลอดจนขอขอบคุณผู้บริหารและคณาจารย์ทุกท่านที่สนับสนุนในการทำวิจัย กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้เป็นอย่างสูง